

PRÁVNÁ POVAHA INŠTITÚTU AKOSTI TOVARU VO SVETLE ZODPOVEDNOSTI ZA VADY PLNENIA

LUKÁŠ CISKO

Právnická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
Slovenská republika

Abstract in original language

Autor vo svojom príspevku analyzuje právnu povahu akosti tovaru, ktorá je jednou z esenciálnych náležitostí prezumovaného riadneho dodania tovaru v rámci kúpnej zmluvy v obchodovaní. Akosť tovaru prichodí skúmať aj so zreteľom na verejnoprávnu reguláciu akosti tovaru, napríklad hygienické, či zdravotnícke požiadavky (viď poslednú aféru v Českej republike s metylalkoholom). Z právno-komparatívneho hľadiska poukazuje na odlišnosti a prieniky právnych úprav vybraných štátov, *in concreto* nemeckého práva, francúzskeho práva, ako aj práva amerického v kontexte medzinárodného práva obchodného, pričom sa zamýšľa aj nad rekodifikačnými vplyvmi so zreteľom na europeizáciu záväzkového práva.

Key words in original language

akosť tovaru, záruka za akosť tovaru, vadný výrobok, záručná doba

Abstract

Author in the contribution analyzes legal nature of the quality of goods, which is one of the essential requirements of the presumed proper delivery the goods under the purchase agreement on trading. The quality of the goods can research with regard of public regulation quality of goods, such as sanitary or medical requirements (see the recent scandal in the Czech republic with methanol). From the legal-comparative perspective shows the differences and commonalities of legal adjustments selected states, *in concreto* of German law, of French law and of American law in the context of international trade law and analyzes the effects of the recodification with regard to the europeanization of obligations.

Key words

quality of goods, warranty for the quality of goods, defective goods, warranty time

I. Úvodom

V záväzkovoprávnom vzťahu v rámci kúpnej zmluvy v obchodovaní sa pri jej uzatváraní oboma, *in eventum* viacerými zmluvnými stranami prezumuje riadne plnenie. Z teoretického pohľadu by išlo o ideálny právny vzťah, avšak prax, týkajúca sa hlavne podnikateľskej činnosti vrámci obchodných spoločností a družstiev naznačuje, že nie všetky podnikateľské subjekty konajú v súlade s vymieneným cieľom plniť riadne zmluvnej strane, *in concreto* splniť si svoje záväzky. Ak sa z uzavretej kúpnej zmluvy

v obchodovaní neplní riadne, konanie, resp. opomenutie právnej povinnosti vyvolá právne následky, predovšetkým povinnosť predávajúceho dodať tovar riadne a včas kupujúcemu, fakultatívne uplatnenie nárokov kupujúceho¹ voči predávajúcemu, ktoré môže byť nárokovateľné v jednočinnom súbehu ako:

- zodpovednosť za vady,
- zodpovednosť za škodu², alternatívne
- bezdôvodné obohatenie³.

Aby bolo možné právne následky vyvolané porušením kúpnej zmluvy v obchodovaní aplikovať, treba ich vyčítať z jej obsahu. Preto musí byť zrejmé, že za riadne dodanie tovaru sa bude posudzovať samotný predmet plnenia a zároveň budú predmetom skúmania aj jeho vlastnosti. Zmluvné strany sú subjektmi v rámci zmluvného vzťahu, ktoré si určia obsah predmetu plnenia, *in concreto* predmet kúpy. Podľa Obchodného zákonníka⁴ predmetom kúpy môže byť vec hnutel'ná, pre ktorú používa termín tovar. Aj existencia vzorových pravidiel obsiahnutá v dokumentoch európskeho významu, ktorá v konečnom dôsledku mohla i môže napomôcť v rámci rekodifikačných snáh v stredoeurópskom priestore, predovšetkým v Českej republike a Slovenskej republike, *in exemplum* DCFR⁵

¹ Právna úprava týkajúca sa nárokov z väd tovaru v kúpnej zmluve v obchodovaní podľa ustanovení §§ 436 až 442 Obchodného zákonníka je pre faktické vady, vady, na ktoré je naviazaná záruka za akosť tovaru, a právne vady spoločná.

² Treba tiež poznamenať, že otázka zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom, alternatívne nebezpečným výrobkom často presahuje rámec právneho vzťahu kúpnej zmluvy v obchodovaní. In: CACHARD, D.: Droit du commerce international, 2e édition, Lextenso éditions, L.G.D.J., Paris, 2011, str. 249, ISBN 978 – 2 – 275 – 03645 – 8

³ Inštitút bezdôvodného obohatenia je koncipovaný ako súčasť záväzkového práva. Ak upravuje právny vzťah, založený *ex lege*, nebude odvodený *ex contractu*. In: von BAR, CH. – SWANN, S.: Principles of European Law, Study Group on a European Civil Code, Unjustified Enrichment (PEL Unjustified Enrichment), Stampfi Publishers Berne, München, 2010, str. 175, ISBN 978 – 2 – 8027 – 2922 – 8 (Bruylant)

⁴ Zákon č. 513/1991 Zb. v platnom znení

⁵ *Draft of Common Frame of Reference*. Návrh spoločného referenčného rámca je akademickou iniciatívou Študijnej skupiny (Study Group) kreovanej za účelom vytvorenia Európskeho občianskeho zákonníka a súbežne Výskumnej skupiny (Acquis Group) zameranej na existujúcu platnú právnu úpravu súkromného práva Európskej únie. Zahŕňa zásady, definície, ako aj vzorové pravidlá európskeho súkromného práva. Predložený dokument má za cieľ poslúžiť predovšetkým ako návrh pre plnenie politického dokumentu, ktorým je Spoločný referenčný rámec (Common Frame of Reference – CFR), vydaný Európskou komisiou pod názvom „Action Plan on A More Coherent

poskytuje vymedzenie pojmu tovar, ktorým sa rozumejú hmotné hnutelné veci, pričom sa má na mysli hmotný a nehmotný majetok iný ako nehnuteľnosť⁶. Nehnuteľnosti nepodliehajú režimu Obchodného zákonníka ani vtedy, ak zmluvnými stranami kúpnej zmluvy v obchodovaní sú podnikatelia a uzavieraná kúpna zmluva v obchodovaní súvisí s ich podnikateľskou činnosťou.⁷ Predmetom kúpy môže byť tovar, ktorý je určený buď individuálne, alternatívne druhovo.

Obchodný zákonník vo svojich ustanoveniach vyžaduje určenie tovaru, pre riadne uzavretie kúpnej zmluvy v obchodovaní, nakoľko ide o esenciálnu náležitosť jej obsahu. Zmluvné strany si môžu v kúpnej zmluve v obchodovaní dojednať určenie tovaru aj podľa predlohy alternatívne vzorky, ktoré už nemá povahu esenciálnej náležitosti, avšak ak sa stane obsahom zmluvy, zmluvné strany naň musia prihliadať. Dôležitým aspektom je dispozitívnosť ustanovení Obchodného zákonníka, kde práva a povinnosti, ktoré pôsobia vo vzájomnej korelácii, možno modifikovať *ex contractu*. Aby bolo možné na základe obsahu kúpnej zmluvy v obchodovaní posúdiť, či bol zmluvnou stranou dodaný tovar riadne, určujúcim preto bude posúdenie tých náležitostí, ktoré prezumuje Obchodný zákonník vo svojich ustanoveniach, týkajúcich sa tovaru čo do množstva, označenia, času dodania, dokladov, zabalenia, a v kontexte daného príspevku akosti tovaru.

II. Inštitút akosti tovaru

Podľa právnej úpravy v Slovenskej republike v ustanoveniach Obchodného zákonníka je poňatie akosti, ako aj záruky za akosť tovaru osobitným inštitútom. Aby bolo možné hovoriť o akosti tovaru, treba vychádzať z ustanovenia § 420 ods. 2 Obchodného zákonníka, z ktorého vyplýva právna povinnosť predávajúceho *ex contractu* vrámcí kúpnej zmluvy v obchodovaní, aby dodal tovar v takej akosti a vyhotovení na účel určený v kúpnej zmluve v obchodovaní, alternatívne ak takýto účel nie je v zmluve určený, tak na účel, na ktorý sa tovar používa spravidla. Vymedzenie je *praesumptio ex lege*, ako zákonné minimum, čo inak povedané znamená, že akosť a vyhotovenie tovaru sa predovšetkým určí vrámcí zmluvného dojednania v kúpnej zmluve v obchodovaní. Za akosť tovaru možno

European Contract Law“ vo februári roku 2003. Avšak DCFR a CFR musia byť rigorózne odlišené, nakoľko DCFR slúži aj na ďalšie dôležité účely. Poprednými akademikmi stojacimi za jeho vytvorením sú Christian von Bar, Eric Clive, Hans Schulte-Nölke a ďalší.

⁶ von BAR, CH. – CLIVE, E. – SCHULTE-NÖLKE, H. et al.: Definitions and Model Rules of European Private Law, Draft Common Frame of Reference (DCFR), Outline Edition, Sellier european law publishers, München, 2009, str. 560, ISBN 978 – 3 – 86653 – 097 – 3

⁷ SUCHOŽA, J. – HUSÁR, J. a kol.: Obchodné právo, IURA EDITION, Bratislava, 2009, str. 773, ISBN 978 – 8078 – 290 – 0

považovať súhrn vlastností nevyhnutných na jeho použitie, kde vyhotovením tovaru sa určujú tie vlastnosti tovaru, ktoré nie sú rozhodujúce pre jeho použitie, ale pre jeho vzhľad.⁸ Eventuálnymi vlastnosťami môže byť ich tvar alternatívne farba. Vymedzenie akosti a vyhotovenia tovaru nie je esenciálnou náležitosťou, zmluvné dojednanie a následná platnosť kúpnej zmluvy v obchodovaní nie je závislá na ich určení. Na základe vyššie spomenutého, Obchodný zákonník pri subsidiárnom určení vlastností tovaru, akými sú akosť a vyhotovenie, vychádza z funkčného vymedzenia vlastností, ktoré zodpovedajú účelu jeho použitia, účelu *ex contractu* alternatívne obvyklého použitia.⁹ O obvyklosti možno hovoriť aj v súvislosti s článkom 1.8 bod 1 podľa Zásad UNIDROIT¹⁰, na základe ktorých sú zmluvné strany (predovšetkým v medzinárodnom obchode) viazané zvykosťou, na ktorej sa dohodli, a praxou, ktorú si medzi sebou zaviedli, pričom ich automaticky zaväzuje, ak ju explicitne nevyhlásili.¹¹ Podľa francúzskeho práva v rámci článku 1642¹² Code Civil¹³ predávajúci nezodpovedá za vady, o ktorých sa kupujúci mohol presvedčiť sám.¹⁴ Treba poznamenať, že pri dodaní tovaru môže byť prezumpcia *conditio sine qua non*, akou je aj určení podľa

⁸ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 3. vydanie, Nakladatelství C.H.Beck, Praha, 2010, str. 919, ISBN 978 – 80 – 7400 – 314 – 1

⁹ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 3. vydanie, Nakladatelství C.H.Beck, Praha, 2010, str. 920, ISBN 978 – 80 – 7400 – 314 – 1

¹⁰ *International Institute for the Unification of the Private Law*. Táto nezávislá medzinárodná organizácia bola založená v roku 1926 v rámci Spoločnosti národov, ako jej pomocný orgán, a znovuoobnovená v roku 1940 po demisii ligy multilaterálnou dohodou. Cieľom je študovať metódy a potreby pre koordináciu, harmonizáciu a modernizáciu súkromného (hlavne obchodného) práva medzi štátmi a skupinami štátov, a zároveň vytvoriť jednotné právne zásady, nástroje a pravidlá pre dosiahnutie týchto cieľov. Tieto zásady boli zverejnené v roku 1994.

¹¹ Zásady medzinárodných obchodných zmlúv, Prvé vydanie, IURA EDITION, Bratislava, 1996, str. 33, ISBN 80 – 88715 – 21 – 0

¹² Článok 1642 CC v pôvodnom znení: „Le vendeur n’est pas tenu des vices apparents et dont l’acheteur a pu se convaincre lui-meme.“,

¹³ *Občiansky zákonník (CC)*. Bol vydaný v roku 1804. Dôvodom jeho vzniku bolo kodifikovať francúzske obyčajové právo, ale aj výdobytky Francúzskej revolúcie v rokoch 1789 až 1799, ktorej cieľom bolo odstrániť absolutistickú moc kráľa. Code civil garantuje predovšetkým rovnosť občanov, občianske slobody, ako aj nedotknuteľnosť súkromného vlastníctva. Z hľadiska systematiky sa skladá z troch kníh a vyše 2500 ustanovení.

¹⁴ TISSERAND-MARTIN, A. – WIEDERKEHR, G. – JACOB, F. – HENRY, X. – VENANDET, G. – GUIOMARD, P.: CODE CIVIL, 112e édition, Éditions DALLOZ, Paris, 2012, str. 1999, ISBN 978 – 2 – 247 – 11654 – 6

vzoru alternatívne podľa predlohy, kde na strane predávajúceho, vzniká právna povinnosť dodať tovar s takými vlastnosťami vzorky alternatívne predlohy, aké vrámci uvedeného predložil kupujúcemu, samozrejme s prihliadnutím na dojednanie *ex contractu*. Pod označením vzorky sa má na mysli taká ukážka tovaru, ktorou sa sleduje účel dodania, a pod označením predlohy sa má na mysli ktorýkoľvek prostriedok, akým sa určí vlastnosť tovaru, akým môže byť katalóg alternatívne nákres, ako aj iná obdobná forma. Esenciálnou prezumpciou však ostáva, že kúpna zmluva v obchodovaní odkazuje na predlohu alternatívne vzorku, na základe ktorej sa potom určia ďalšie vlastnosti tovaru. Samotným obsahom v kúpnej zmluve v obchodovaní môže byť len:

- odkaz na predlohu alternatívne vzorku, alternatívne

- vlastností tovaru môžu byť určené ako *ex contractu*, tak aj odkazom na predlohu alternatívne vzorku.

Problémom však môže byť rozpor vrámci určenia akosti a vyhotovenia na základe predlohy alternatívne vzorky a zároveň na základe určenia opísaného tovaru v kúpnej zmluve v obchodovaní. Z rozporu je prioritne rozhodné určenie tovaru, ktorý je v zmluve opísaný. Tovar má mať vlastnosti, ako podľa určenia na základe akosti, tak aj na základe predlohy alternatívne vzorky, za *conditio sine qua non*, že v určeníach nie je rozpor. V kúpnej zmluve v obchodovaní však možno dojednať aj pomerné určenie vlastností tovaru, že časť vlastností tovaru bude určená predlohou alternatívne vzorkou alternatívne časť vlastností tovaru bude určená priamo zmluvným dojednaním. K uvedenému treba poznamenať, že podľa článku 1646¹⁵ francúzskeho Code Civil, ak predávajúci vedel o vade predaného tovaru, musí kupujúcemu nahradiť náklady vzniklé v súvislosti s jeho predajom.¹⁶ Aby bolo možné zistiť vlastnosti tovaru na základe vzorky, treba v danom ohľade určiť a identifikovať samotnú vzorku prostredníctvom označenia. Možný spôsob, na základe zabezpečenia riadneho plnenia, ako aj právnych následkov *in eventum* plynúcich z kúpnej zmluvy v obchodovaní je žiadúce, aby spôsob identifikácie vzorky bol explicitne určený, *in concreto* zmluvne dojednaný. Možno tvrdiť, že účelom pri dodávaní tovaru predávajúcim kupujúcemu, je zabezpečiť jeho funkčnosť. Účel je buď priamo obsahom kúpnej zmluvy v obchodovaní, alternatívne určenie účelu si zmluvné strany nedojednali. Ani to nie je prekážkou platnosti kúpnej zmluvy v obchodovaní, nakoľko to nie je esenciálna náležitosť nevyhnutná pre jej uzavretie, pričom účelom bude spôsob bežného

¹⁵ Článok 1646 CC v pôvodnom znení: „Si le vendeur ignorait les vices de la chose, il ne sera tenu qu'à la restitution du prix, et à rembourser à l'acquéreur les frais occasionnés par la vente.,,

¹⁶ TISSERAND-MARTIN, A. – WIEDERKEHR, G. – JACOB, F. – HENRY, X. – VENANDET, G. – GUIOMARD, P.: CODE CIVIL, 112e édition, Éditions DALLOZ, Paris, 2012, str. 2007, ISBN 978 – 2 – 247 – 11654 – 6

užívania tovaru. Bežným užívaním tovaru je zabezpečenie štandardu, aký si ten-ktorý tovar vyžaduje na svoje bežné užívanie, resp. obvyklé vo vzťahu k dosiahnutiu sledovaného účelu, ku ktorému má tovar slúžiť. Osobitne sa treba zmieniť o ustanovení § 759 Obchodného zákonníka, ktorým sa *ex lege* určí akosť tovaru pri tzv. tuzemských obchodoch. Podľa dikcie predmetného ustanovenia Obchodného zákonníka sú zmluvnými stranami osoby so sídlom alebo miestom podnikania, eventuálne bydliskom na území Slovenskej republiky, alternatívne sú to osoby, ktoré majú na území Slovenskej republiky podnik, alternatívne jeho organizačnú zložku. Ak je akosť tovaru v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými na území Slovenskej republiky, musí byť zabezpečený súlad spôsobom, že pre určenie akosti tovaru platia ustanovenia daných predpisov o akosti prípustnej na užívanie.¹⁷ Z uvedeného je zrejmé, že ak si zmluvné strany špeciálne nedojednali vlastnosti dodávaného tovaru v kúpnej zmluve v obchodovaní, vlastnosti dodávaného tovaru musia zodpovedať minimálnym požiadavkám *ex lege* obsiahnutých v osobitných predpisoch, ktoré sú použiteľné a ich záväznosť je vynútiteľná zásadou *lex specialis derogat legi generali*. *In eventum*, ak v kúpnej zmluve v obchodovaní obsiahnuté určenie vlastností dodávaného tovaru nie je súladné s osobitnými predpismi, platíť budú tie požiadavky, ktoré sú obsiahnuté v osobitných predpisoch. Postup sa nepoužije v eventualitách, pokiaľ z kúpnej zmluvy v obchodovaní, alternatívne z vyhlásenia zmluvnej strany, ktorá má tovar nadobudnúť, alternatívne z predmetu podnikania vyplýva, že dodávaný tovar je určený na export. Obchodný zákonník explicitne nereflektuje technické normy, (ale aj zdravotnícke a hygienické normy) a dovoľáva sa právnym predpisom, avšak pre posudzovanie prípustnej akosti majú svoju relevanciu práve technické normy Slovenskej republiky, ako aj technické predpisy vzťahujúce sa na tovar, ktorý je určený na:

- uvedenie na trh, alternatívne
- uvedenie do prevádzky, alternatívne
- jeho používanie,

bez ohľadu na stupeň jeho spracovania. Obsah technických, zdravotníckych a hygienických noriem a predpisov však nesmie byť v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj právne záväznými aktami Európskej únie, týkajúce sa určenia akosti.¹⁸

¹⁷ Za osobitné právne predpisy možno demonštratívne uviesť zákon č. 264/1999 Z.z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; zákon č. 90/1998 Z.z. o stavebných výrobkoch v znení neskorších predpisov; Nariadenie Vlády SR č. 453/2002 Z.z. o pokynoch pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a technických noriem.

¹⁸ Demonštratívne možno uviesť sekundárne komunitárne právne predpisy hmotného záväzkového práva, týkajúce sa zodpovednosti za vady plnenia:

Poňatie záruky za akosť tovaru má povahu záruky ako explicitne zmluvného inštitútu, neposkytuje sa *ex lege* priamo, avšak za použitia *conditio sine qua non* platí, že ju musí predávajúci poskytnúť. Obsahom má byť písomné prebratie záväzku predávajúcim v rozsahu, či dodaný tovar bude po určitú, vopred stanovenú dobu spôsobilý na použitie na *ex contractu* dojednaný alternatívne inak obvyklý účel, alternatívne že si dodaný tovar zachová *ex contractu* dojednané, inak obvyklé vlastnosti¹⁹. Rekodifikácia v Českej republike, týkajúca sa predmetnej problematiky v novom Občanském zákoníku,²⁰ sa vracia k štandardnému riešeniu, kde oddeľuje od seba práva, ktoré kupujúcemu vznikajú z väd plnenia *ex lege*, a ktoré vznikajú kupujúcemu zo záruky za akosť.²¹ Od reklamačných nárokov *ex lege* sa líšia nároky zo záruky tým, že sa môžu týkať len niektorých vlastností tovaru a vzťahujú sa aj na vady, ktoré vznikli po prechode nebezpečenstva škody na tovare, ak boli oznámené v priebehu záručnej doby.²² K inštitútu prechodu nebezpečenstva škody na tovare treba dodať, že vo formulácii modelových pravidiel PETL²³ termín škoda predstavuje širokú relevanciu, čo predznamenáva akýkoľvek typ škodlivého účinku. Pre účely hmotného práva založeného na mimozmluvnej zodpovednosti za škodu existuje esenciálne rozlíšenie

Smernica Rady EHS č. 85/374/EEC z 25. júla 1985 o zblížení zákonov, nariadení a administratívnych predpisov členských štátov týkajúcich sa zodpovednosti za vadné výrobky; Smernica Rady 83/189/EEC vymedzujúca postup pri poskytovaní informácií pre oblasť noriem a technických predpisov, novelizovaná Smernicou Rady 88/182/EEC a smernicou Rady 94/10/EEC; Smernica Rady 93/42/EEC týkajúca sa zdravotníckych prostriedkov; smernica Rady 92/59/EEC o všeobecnej bezpečnosti výrobkov

¹⁹ SUCHOŽA, J. – HUSÁR, J. a kol.: Obchodné právo, IURA EDITION, Bratislava, 2009, str. 791, ISBN 978 – 8078 – 290 – 0

²⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. – Občanský zákoník; uvedený zákon nadobudne účinnosť dňom 1. januára 2014.

²¹ ELIÁŠ, K. a kol.: Nový Občanský zákoník s aktualizovanou dôvodovou správou. Ostrava: Sagit. 2012, str. 818, ISBN 978 – 80 – 7208 – 922 – 2

²² SUCHOŽA, J. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, EUROUNION, Bratislava, 2007, str. 678, ISBN 978 – 80 – 88984 – 98 – 6

²³ *Principles of European Tort Law*. Princípy boli vypracované Európskym zoskupením deliktneho práva v jednočinnom súbehu spolupráce s Európskym centrom deliktneho a poisťného práva vo Viedni. Ich relevanciou je prezentovať európske súkromné právo z hľadiska princípov, ktoré boli judikatúrou vybraných štátov vymedzené, čoho dôsledkom bola ich reflexia ako referenčného zdroja pre esenciálne úvahy, týkajúce sa rozhodnutí súdov. Dané princípy sú snahou o dotváranie, alternatívne tvorbu nových prístupov pre vybrané inštitúty a zároveň prostredníctvom komparatívnych analýz majú za cieľ byť prezumpciou teoretických základov európskeho súkromného práva, kde Európske deliktne právo má tvoriť jeden z jeho esenciálnych pilierov.

medzi pojmami škoda a odškodnenie.²⁴ Článok 2:101 PETL pre vymedzenie škody vyžaduje naplnenie prezumpcie materiálnej alternatívne nemateriálnej ujmy na záujmoch, ktoré sú chránené právom.²⁵

Relevantným pre priznanie nároku z uvedeného inštitútu je okamih vzniku vady. Prevzatie záväzku zo záruky možno realizovať buď:

- zo samotnej kúpnej zmluvy v obchodovaní, alternatívne
- z vyhlásenia predávajúceho,

demonštratívne vo forme záručného listu. Poskytnutie záruky za akosť vychádza zo zásady prevzatia záväzku predávajúcim na zachovanie funkčnosti tovaru (*ex contractu* alternatívne obvyklej) alternatívne zachovania vlastností obdobným spôsobom počas určitej (záručnej) doby.²⁶ Pokiaľ ide o trvanie záručnej doby, závislé od povahy vlastností dodaného tovaru, na ktoré sa záruka poskytuje, čo do formy, akú musí mať záruka za akosť tovaru je rozhodujúce ustanovenie podľa § 263 ods. 2 Obchodného zákonníka, z ktorého dikcie vyplýva nemožnosť odchýlenia zmluvných strán od esenciálnych ustanovení uvedených pre individuálne zmluvné typy vrámci záväzkovoprávných vzťahov Obchodného zákonníka, ako ani od ustanovení, ktoré ustanovujú obligatórnu písomnú formu právneho úkonu. Z uvedeného vyplýva, že taxatívne vypočítané kogentné ustanovenia Obchodného zákonníka, týkajúce sa kúpnej zmluvy v obchodovaní stanovujú *ex lege* príkaz písomnej formy, pričom danú požiadavku písomnej formy nemožno obísť dohodou zmluvných strán. Esenciálnym účinkom právneho úkonu prevzatia záväzku zo záruky na strane predávajúceho je, že samotné prevzatie záväzku má aj vyznačenie trvania záručnej doby alternatívne doby trvanlivosti, či použiteľnosti na obale dodaného tovaru. Ak však v kúpnej zmluve v obchodovaní, alternatívne v záručnom vyhlásení predávajúceho je uvedená rozdielna záručná doba, právne účinky vyvolá záručná doba podľa kúpnej zmluvy v obchodovaní, čím možno hovoriť o princípe prednosti *ex contractu*.

V súvislosti so záručnou dobou treba uviesť, že za podmienky, ak z obsahu kúpnej zmluvy v obchodovaní alternatívne zo záručného vyhlásenia nevyplývajú iné skutočnosti, plynutie záručnej doby má

²⁴ von BAR, CH.: Principles of European Law, Study Group on a European Civil Code, Non – Contractual Liability Arising out of Damage Caused to Another (PEL Liability Damages), Oxford University Press, New York, 2009, str. 244, ISBN 978 – 0 – 19 – 922941 – 3

²⁵ Článok 2:101 PETL v pôvodnom znení: „Damage requires material or immaterial harm to a legally protected interest.“

²⁶ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 3. vydanie, Nakladateľství C.H.Beck, Praha, 2010, str. 977, ISBN 978 – 80 – 7400 – 314 – 1

svoj začiatok odo dňa dodania tovaru. Ak je zmluvne dojednané, že predávajúci má právnu povinnosť odoslať tovar, záručná doba začne plynúť odo dňa dôjdenia tovaru do miesta určenia. Ak vada tovaru neumožňuje jeho užívanie kupujúcim, za ktoré zodpovedá predávajúci, záručná doba neplynie, resp. spočíva. Na základe uvedeného dochádza ku faktickému posunu ukončenia plynutia záručnej doby.

Pokiaľ ide o možnosť liberácie zo zodpovednosti za vady, o vylúčenie zodpovednosti zo záruky, právna úprava počíta s ustanovením podľa § 431 Obchodného zákonníka. Zodpovednosť predávajúceho za vady sa v nadväznosti na záruku za akosť nevzťahuje za použitia *conditio sine qua non*, že vady boli spôsobené po prechode nebezpečenstva škody na tovare, čiže vonkajšími udalosťami a zároveň kumulatívne ich nespôsobil ani predávajúci, ani tie osoby, ktorých pomoc využil predávajúci na plnenie svojho záväzku. Za vonkajšie udalosti možno považovať i neodborný zásah kupujúceho, ktorý s tovarom zachádza v rozpore s pokynmi, ktoré mu k tovaru dal predávajúci.²⁷

Pri uplatňovaní práv zo záruky za akosť tovaru sa treba zmieniť, že aj zodpovednosť *ex lege* za vady tovaru aplikáciou ustanovení podľa §§ 426 – 428 Obchodného zákonníka sa týka:

- eventuálneho odstránenia väd tovaru pri predčasnej dodávke,
- povinnosti kontroly tovaru,
- povinnosti včasného oznámenia väd tovaru, a
- následkov ich nesplnenia alternatívne porušenia.

Zároveň sa aplikujú ustanovenia podľa §§ 436 – 441 Obchodného zákonníka v súvislosti s nárokmi z väd tovaru, na ktoré sa vzťahuje záruka za akosť. *In eventum* výrobkov podľa článkov 1641 a 1643 francúzskeho Code Civil prislúcha kupujúcemu možnosť voľby nároku podľa článku 1644²⁸, akým je vrátenie tovaru, alternatívne si ponechať vec v súčinnosti s poskytnutím zľavy za prezumpcie, že sa k vadnému tovaru vyjadria odborníci.²⁹ Treba dať do pozornosti, že

²⁷ POHL, T.: Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy podle obchodního zákonníku, Právní rádce, Roč. 14, č. 2, 2006, část V., ISSN 1210 – 4817

²⁸ Článok 1644 CC v pôvodnom znení: „Dans le cas des articles 1641 et 1643, l'acheteur a le choix de rendre la chose et de se faire restituer le prix, ou de garder la chose et de se faire rendre une partie du prix, telle qu'elle sera arbitrée par experts.,,

²⁹ TISSERAND-MARTIN, A. – WIEDERKEHR, G. – JACOB, F. – HENRY, X. – VENANDET, G. – GUIOMARD, P.: CODE CIVIL, 112e édition, Éditions DALLOZ, Paris, 2012, str. 2004, ISBN 978 – 2 – 247 – 11654 – 6

premlčacia doba nárokov z väd tovaru, na ktorú sa vzťahuje záruka, je štvorročná a začína plynúť odo dňa včasného oznámenia záručných väd počas záručnej doby.³⁰

V rámci kontinentálneho právneho systému z pohľadu francúzskeho práva zodpovednosť za porušenie kúpnej zmluvy v obchodovaní inklinuje k zabezpečeniu právneho štátu, nakoľko vytvára odstrašujúci tlak *in eventum* pokušenia ignorovať zmluvné záväzky stranou, ktorá si nesplnila svoju povinnosť. Prezumpcia nových povinností podporuje dodržiavanie kúpnej zmluvy v obchodovaní, pričom ide o garanciu plnej zákonnej zodpovednosti.³¹

Ďalej možno poukázať na isté prieniky a rozdiely v právnom poriadku iného štátu, demonštratívne v Spolkovej republike Nemecko, kde v rámci právnej úpravy sa poskytuje okrem zákonnej zodpovednosti za vady tovaru aj zmluvná záruka za dohodnuté vlastnosti tovaru, pričom je kreovaná buď:

- *ex contractu* stranami priamo v obsahu kúpnej zmluvy v obchodovaní, alternatívne
- pôjde o dohodu o platnosti všeobecných obchodných podmienok, ktoré obsahujú záručné podmienky, a zároveň tvoria prílohu ku kúpnej zmluve v obchodovaní.

Nemožno však vylúčiť ani iný spôsob poskytovania zmluvnej záruky.³² Treba pripomenúť aj ten rozmer, že v Bürgerliches Gesetzbuch³³ ani v Handelsgesetzbuch³⁴ sa nenachádza ustanovenie

³⁰ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 3. vydanie, Nakladatelství C.H.Beck, Praha, 2010, str. 929, ISBN 978 – 80 – 7400 – 314 – 1

³¹ HOTTE, S. – JACQUET, J. – M.: La rupture du contract international, Contribution á l'étude du droit transnational des contracts, Éditions Defrénois, E.J.A., Paris, 2007, str. 332, ISBN 978 – 2 – 85623 – 137 – 1

³² FESSL, V. st.: Kupní smlouva a smlouva o dílo podle německého práva, KONZULEX – MROPOR, Krnov, 1993, str. 37, ISBN 80 – 85299 – 10 – 0

³³ *Občiansky zákonník* (BGB). Je generálnou kodifikáciou nemeckého súkromného práva. Vznikol v roku 1896 a bol prvou kodifikáciou súkromného práva, ktorá platila jednotne pre celú Nemeckú ríšu. Z hľadiska systematiky obsahuje päť kníh, *in concreto* Všeobecná časť, Záväzkové právo, Majetkové právo, Rodinné právo, a Dedenie. Záväzkové právo obsahuje ustanovenia týkajúce sa kúpnej zmluvy, zahŕňajúc aj obsah ustanovení, týkajúcich sa zodpovednosti za vady plnenia.

³⁴ *Obchodný zákonník* (HGB) bol prijatý v roku 1897. Podstata ako právneho predpisu spočíva v tom, že je *lex specialis* voči právnej úprave obsiahnutej v Občianskom zákonníku, *in concreto* v Bürgerliches Gesetzbuch (BGB), ktorý je generálnou kodifikáciou nemeckého súkromného práva. Upravuje právne vzťahy, ktoré vznikajú medzi konkrétnymi podnikateľskými

o zmluvnej záruke, čo znamená, že ju ani jeden právny predpis právnou normou nezakotvuje, resp. neobmedzuje jej aplikáciu kogentnou úpravou *ex lege* v praxi, z čoho v konečnom dôsledku vyplýva, že zmluvné strany si môžu v obsahu kúpnej zmluvy v obchodovaní záruku dojednať. Ako eventualitu možno uviesť:

- zmluvné dojednanie záručnej doby,
- dohodu o určení zodpovednosti výrobcu tovaru za vady bezprostredne voči konečnému odberateľovi,
- podrobnosti ohľadne postupu zmluvných strán pri uplatňovaní reklamačného prípadu,

hlavne pokiaľ ide o vady, ktoré vznikli alternatívne sa prejavili najprv po prevzatí v priebehu záručnej doby.³⁵

Aj v práve medzinárodného obchodu z pohľadu francúzskeho práva, *in concreto* podľa Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru³⁶, známej pod názvom Viedenská konvencia, ako výsledku unifikáčnych snáh práva medzinárodnej kúpnej zmluvy v obchodovaní, ktorej obsahom bola aj zodpovednosť za vady plnenia a prebiehala vrámci Komisie OSN pre medzinárodné obchodné právo, známej pod skratkou UNCITRAL³⁷ z terminologického hľadiska nesplnenie právnej povinnosti predstavuje porušenie kúpnej zmluvy v obchodovaní.³⁸ Právnym dôsledkom podstatného porušenia kúpnej

subjektmi, *in concreto* medzi obchodníkmi. Z uvedeného titulu sa oblasť právnych vzťahov nazýva právo obchodníkov, čiže Kaufmannsrecht.

³⁵ FESSL, V. st.: Kupní smlouva a smlouva o dílo podle německého práva, KONZULEX – MROPOR, Krnov, 1993, str. 37, ISBN 80 – 85299 – 10 – 0

³⁶ *United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (CISG). Ide o unifikovanú právnu úpravu, ktorá bola vytvorená Komisiou OSN pre medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL), a bola prijatá na diplomatickej konferencii vo Viedni dňa 11.4. 1980. Známa je aj pod názvom Viedenská konvencia, avšak nemožno si ju zamieňať s inými medzinárodnými zmluvami prijatými vo Viedni. V bývalej Českej a Slovenskej Federatívnej republike nadobudla platnosť dňa 1.4.1991, a publikovaná v oznámení pod číslom 160/1991 Zb.

³⁷ *United Nations Commission of International Trade Law*. Ako právnická osoba bola zriadená v roku 1966 Valným zhromaždením OSN. Je základným orgánom OSN v oblasti medzinárodného obchodného práva. Pri jej založení Valné zhromaždenie uznalo, že existujú rozdiely vo vnútroštátnych právnych predpisoch upravujúce medzinárodný obchod, ktoré sú prekážkou pri obchodovaní, a svojou činnosťou plní úlohy pri obmedzovaní a odstraňovaní daných prekážok. Valné zhromaždenie OSN jej poskytlo generálny mandát pre postupnú harmonizáciu a unifikáciu medzinárodného obchodného práva.

³⁸ CHATILLON, S.: *Le contract international*, 3e édition, Libraire Vuibert, Paris, 2007, str. 219, ISBN 978 2 7117 78911

zmluvy v obchodovaní môže veriteľ žiadať o konkrétny výkon (aj vynúteným spôsobom), alternatívne sa tomu môže vyhnúť už v čase dojednávania jej obsahu. Prevzatie záruky sa nezakladá priamo na ustanoveniach Viedenskej konvencie, ale musí byť dojednané *ex contractu* v kúpnej zmluve v obchodovaní, v ktorej bude vymedzená i záručná doba. Nedodržanie záruky je tak jedným z možných eventualít porušenia niektorej povinnosti predávajúceho.³⁹

Zároveň sa však treba zmieniť aj o existencii PECL,⁴⁰ ktoré boli kreované ako princípy pre súčasné, ako aj budúce národné právne systémy a boli inšpirované Viedenskou konvenciou. V nadväznosti na akosť tovaru obsahujú, že ak zmluva neurčuje akosť, zmluvná strana musí zabezpečiť minimálne priemernú akosť.⁴¹ Aj nový český Občanský zákoník vo svojom ustanovení podľa § 1915 prikazuje dlžníkovi riadne plniť v strednej akosti, za prezumpcie, že medzi zmluvnými stranami nie je dojednaná iná akosť. Osnova generálnej vychádza z poňatia, že osoba, ktorá má podľa práva povinnosť, zodpovedá predovšetkým za riadne splnenie danej povinnosti, nie za jej porušenie.⁴²

Naproti kontinentálnemu právnemu systému, v anglo-americkom právnom systéme Common law⁴³ existuje *express warranty* (explicitná záruka za akosť), ako aj *implied warranty* (implicitná „záruka“ za akosť). V súvislosti s explicitnou zárukou za akosť ide o explicitné prehlásenie predávajúceho ohľadne akosti tovaru, avšak záruka sa môže dotýkať funkčnosti, spoľahlivosti, či doby použiteľnosti, na akej sa dohodnú zmluvné strany pri dojednaní kúpnej zmluvy obchodovaní. Prehlásenie predávajúceho môže byť uskutočnené vo viacerých formách:

³⁹ KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RUŽIČKA, K. – ZUNT, V.: Úvod do práva mezinárodního obchodu, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeňek, Dobrá voda u Pelhřimova, 2003, str. 214, ISBN 80–864–73–32–5

⁴⁰ *Principles of European Contract Law*. Sú súborom pravidiel, ktoré vypracovali poprední akademici vrámci zmluvného práva v Európe. Cieľom ich snáh je vymedziť esenciálne pravidlá zmluvného práva. Boli vytvorené Komisiou pre európske zmluvné právo pod vedením prof. Ole Lando, a sú založené na koncepcii jednotného európskeho systému zmluvného práva. V roku 1995 bola zverejnená ich prvá časť, v roku 1999 druhá časť, a tretia časť bola zverejnená v roku 2002.

⁴¹ Článok 6:108 PECL v pôvodnom znení: „If the contract does not specify the quality, a party must tender performance of at least average quality.”

⁴² ELIÁŠ, K. a kol.: Nový Občanský zákoník s aktualizovanou dôvodovou správou. Ostrava: Sagit. 2012, str. 769, ISBN 978 – 80 – 7208 – 922 – 2

⁴³ Generálne právo. Hlavným prameňom práva je sudcovská tvorba práva, kde neplatí zásada *ius dicit inter partes*, že len pre strany v súdnom konaní je záväzný súdny rozhodnutie. V sudcovskom práve platí zásada, že rozhodnutia určitých súdov sú generálne záväzné, pričom sudca právo nielen aplikuje, ale ho aj tvorí.

- ústne,
- písomne, vrátane ustanovení v kúpnej zmluve v obchodovaní,
- v podobe popisu, že bulk – jeden kus práve vybraný z celej zásielky tovaru, ktorá je predmetom kúpy, je podkladom pre kupujúceho, aby posúdil celú zásielku kupovaného tovaru,
- modelom – ak zásielka kupovaného tovaru nie je kupujúcemu v danom okamihu k dispozícii.⁴⁴

Treba povedať, že za explicitnú záruku zodpovedá predávajúci aj vtedy, keď nemá vedomosť o pravdivosti svojho prehlásenia. Predávajúci však zodpovedať nebude za použitia *conditio sine qua non*, ak ide o odborníka v konkrétnej profesii pre posudzovanie a tvrdením len vyjadrí svoj názor. Zároveň treba poznamenať, že za *express warranty* zodpovedá padávajúci *erga omnes*, ktorých mal záujem zasiahnuť svojím prehlásením, nielen kupujúceho, ibaže sa tento záujem nevzťahuje na ďalší predaj za prezumpcie, že ho predávajúci nepredpokladal.

Pokiaľ ide o implicitnú „záruku“ za akosť, nachádza svoje vyjadrenie pri tovare, ktorý je ponúkaný na predaj predávajúcim. Z gramatického vyjadrenia sa nejedná o záruku v chápaní právnej úpravy Slovenskej republiky podľa Obchodného zákonníka, tu sa má na mysli zodpovednosť za vady *ex lege*, ktorá sa viaže na samotný predaj a okolnosti s tým súvisiace, kde sa neprihliada na prehlásenie predávajúceho vzniklé na akomkoľvek základe. Ak je predávajúcim obchodník, implicitne sa podľa UCC⁴⁵ prezumuje, že tovar je bežne predajný, *in concreto* že tovar vyhovuje všetkým obvyklým účelom použitia, pre ktoré bolo vyhotovené, a má primeranú akosť.⁴⁶ Rozdielom od daného poňatia existuje *praesumptio ex lege*, že každý predávajúci, nielen obchodník, má povinnosť poskytnúť záruku na špeciálny účel, ktorému tovar vyhovuje. Právnu úpravu možno použiť len vtedy, ak predávajúci o špeciálnom účele kupujúceho vie, a zároveň svojím prehlásením voči kupujúcemu prejaví vôľu, hoci aj z nedbanlivosti, že tovar účelu vyhovuje, a zároveň vie, že kupujúci sa spolieha pri výbere vhodného tovaru na jeho skúsenosti a úsudok. Nie je potrebná žiadna forma, či výraz v prehlásení predávajúceho, a ani kupujúci ho nemusí oboznámiť so svojím špeciálnym účelom či

⁴⁴ BOHÁČEK, M.: Základy amerického obchodného práva, Linde Praha, Praha, 2007, str. 321, ISBN 978 – 80 – 7201 – 685 – 3

⁴⁵ *Uniform Commercial Code* (Jednotný obchodný zákonník) bol prvýkrát publikovaný v roku 1952 ako požiadavka na harmonizáciu právnych predpisov vo všetkých 50 štátoch Spojených štátov amerických (USA), týkajúcich sa predaja, ako aj ostatných obchodných transakcií.

⁴⁶ BOHÁČEK, M.: Základy amerického obchodného práva, Linde Praha, Praha, 2007, str. 323, ISBN 978 – 80 – 7201 – 685 – 3

spôsobom – stačí, že predávajúci má dôvod o ňom vedieť.⁴⁷ Avšak treba ešte dodať, že *implied warranty* patrí akémukoľvek kupujúcemu, hoci platí zásada *privity of contract*.

Literature:

- BOHÁČEK, M.: Základy amerického obchodního práva, Linde Praha, Praha, 2007, ISBN 978 – 80 – 7201 – 685 – 3

- CACHARD, D.: Droit du commerce international, 2e édition, Lextenso éditions, L.G.D.J., Paris, 2011, ISBN 978 – 2 – 275 – 03645 – 8

- CHATILLON, S.: Le contrat international, 3e édition, Libraire Vuibert, Paris, 2007, ISBN 978 2 7117 78911

- ELIÁŠ, K. a kol.: Nový Občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou správou. Ostrava: Sagit. 2012, ISBN 978 – 80 – 7208 – 922 – 2

- FESSL, V. st.: Kupní smlouva a smlouva o dílo podle německého práva, KONZULEX – MROPOR, Krnov, 1993, ISBN 80 – 85299 – 10 – 0

- HOTTE, S. – JACQUET, J. – M.: La rupture du contrat international, Contribution à l'étude du droit transnational des contrats, Éditions Defrénois, E.J.A., Paris, 2007, ISBN 978 – 2 – 85623 – 137 – 1

- KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RUŽIČKA, K. – ZUNT, V.: Úvod do práva mezinárodního obchodu, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeňek, Dobrá voda u Pelhřimova, 2003, ISBN 80 – 864 – 73 – 32 – 5

- PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 3. vydanie, Nakladateľství C.H.Beck, Praha, 2010, ISBN 978 – 80 – 7400 – 314 – 1

- POHL, T.: Odpovědnost za vady plnění u kupní smlouvy podle obchodního zákonníku, Právní rádce, Roč. 14, č. 2, 2006, část V., ISSN 1210 – 4817

- SUCHOŽA, J. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, EUROUNION, Bratislava, 2007, ISBN 978 – 80 – 88984 – 98 – 6

- SUCHOŽA, J. – HUSÁR, J. a kol.: Obchodné právo, IURA EDITION, Bratislava, 2009, ISBN 978 – 8078 – 290 – 0

⁴⁷ BOHÁČEK, M.: Základy amerického obchodního práva, Linde Praha, Praha, 2007, str. 323, ISBN 978 – 80 – 7201 – 685 – 3

- TISSERAND-MARTIN, A. – WIEDERKEHR, G. – JACOB, F. – HENRY, X. – VENANDET, G. – GUIOMARD, P.: CODE CIVIL, 112e édition, Éditions DALLOZ, Paris, 2012, ISBN 978 – 2 – 247 – 11654 – 6

- von BAR, CH.: Principles of European Law, Study Group on a European Civil Code, Non – Contractual Liability Arising out of Damage Caused to Another (PEL Liability Damages), Oxford University Press, New York, 2009, ISBN 978 – 0 – 19 – 922941 – 3

- von BAR, CH. – CLIVE, E. – SCHULTE-NÖLKE, H. et al.: Definitions and Model Rules of European Private Law, Draft Common Frame of Reference (DCFR), Outline Edition, Sellier european law publishers, München, 2009, ISBN 978 – 3 – 86653 – 097 – 3

- von BAR, CH. – SWANN, S.: Principles of European Law, Study Group on a European Civil Code, Unjustified Enrichment (PEL Unjustified Enrichment), Stampf Publishers Berne, München, 2010, ISBN 978 – 2 – 8027 – 2922 – 8 (Bruylant)

- Zásady medzinárodných obchodných zmlúv, Prvé vydanie, IURA EDITION, Bratislava, 1996, ISBN 80 – 88715 – 21 – 0

Contact – email

cisko.lukas@gmail.com